

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

4. září 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 72/166/EHS – Článek 3 odst. 1 – Druhá směrnice 84/5/EHS – Článek 1 odst. 4 – Povinnost sjednat pojištění – Vozidlo se stanovištěm na soukromém pozemku – Právo subjektu pro odškodnění domáhat se náhrady po vlastníkovvi nepojištěného vozidla“

Ve věci C-80/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) ze dne 7. února 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 14. února 2017, v řízení

Fundo de Garantia Automóvel

proti

Alině Antónii Destapado Pão Mole Juliana,

Cristianě Micaele Caetano Juliana,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz a J. Malenovský, předsedové senátů, E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev (zpravodaj), M. Berger, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. Vilaras a E. Regan, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 30. ledna 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, M. Figueiredem a T. Larsenem, jako zmocněnci,
- za německou vládu T. Henzem a M. Hellmannem, jako zmocněnci,
- za Irsko M. Browne, G. Hodge a E. Creedon, jakož i A. Joycem, jako zmocněnci, ve spolupráci s G. Gilmore, BL,
- za španělskou vládu V. Ester Casas, jako zmocněnkyni,

* Jednací jazyk: portugálština.

- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Garofolim, avvocato dello Stato,
- za lotyšskou vládu I. Kucina a G. Bambāne, jako zmocněnkyněmi,
- za vládu Spojeného království S. Brandonem, jakož i C. Brodie, R. Fadoju, a G. Brown, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s A. Batesem, barrister,
- za Evropskou komisi K.-P. Wojcikem a B. Rechenou, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. dubna 2018,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 3 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížování právních předpisů členských států týkajících [se] pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 1972, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 10), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005 (Úř. věst. 2005, L 149, s. 14) (dále jen „první směrnice“), a článku 1 odst. 4 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005 (Úř. věst. 2005, L 149, s. 14) (dále jen „druhá směrnice“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Fundo de Garantia Automóvel (automobilový garanční fond, Portugalsko, dále jen „fond“) a Alinou Antóniou Destapado Pão Mole Juliana a Cristianou Micaelou Caetano Juliana, jehož předmětem je náhrada odškodného vyplaceného fondem obětím nehody, kterou způsobilo vozidlo patřící paní A. A. Destapado Pão Mole Juliana, jež řídil její syn.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 2009, L 263, s. 11) byla zrušena mimo jiné první a druhá směrnice. Avšak vzhledem k datu, kdy nastaly skutkové okolnosti ve věci v původním řízení, je třeba vzít v úvahu dvě posledně uvedené směrnice.
- 4 Článek 1 první směrnice zněl:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
1. ‚vozidlem‘ jakékoli motorové vozidlo určené k pohybu po souši, s mechanickým pohonem, nepohybující se však po kolejích, a jakékoli přípojné vozidlo, ať již připojené či nepřipojené;
[...]"

5 V článku 3 odst. 1 této směrnice bylo stanoveno:

„Každý členský stát přijme s přihlédnutím k článku 4 veškerá nezbytná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, byla kryta pojištěním. Rozsah pojištěné odpovědnosti a podmínky pojistného krytí se určí na základě těchto opatření.“

6 V článku 4 uvedené směrnice bylo stanoveno:

„Členský stát se může odchýlit od článku 3, pokud jde o

- a) určité fyzické nebo právnické osoby, veřejnoprávní nebo soukromoprávní; příslušný stát sestaví seznam takových osob a oznámí jej ostatním členským státům a Komisi.

Členský stát, který takto postupuje, přijme potřebná opatření, aby zabezpečil, že bude vyplacena náhrada za jakoukoli věcnou škodu nebo škodu na zdraví způsobenou na jeho území a na území jiných členských států vozidly, která takovým osobám patří. [...]

- b) určité typy vozidel nebo určitá vozidla, která mají zvláštní poznávací značku; příslušný stát sestaví seznam takových typů nebo takových vozidel a oznámí jej ostatním členským státům a Komisi.

V tom případě členské státy zajistí, aby s vozidly uvedenými v prvním pododstavci tohoto písmene bylo zacházeno stejným způsobem jako s vozidly, pro které nebyla splněna pojistná povinnost podle čl. 3 odst. 1. [...]

7 Článek 1 odst. 4 druhé směrnice stanovil:

„Každý členský stát zřídí nebo pověří subjekt, jehož úkolem je poskytovat náhradu škody minimálně do výše povinného pojištění pro případ věcných škod nebo škod na zdraví způsobených nezjištěným vozidlem nebo vozidlem, u něhož nebyla splněna pojistná povinnost stanovená v odstavci 1.

Prvním pododstavcem není dotčeno právo členského státu považovat náhradu škody tímto subjektem za subsidiární nebo nesubsidiární a právo stanovit, jak se mají řešit nároky mezi tímto subjektem a osobou nebo osobami odpovědnými za nehodu a jinými pojišťovnami nebo orgány sociálního zabezpečení, jež mají povinnost odškodnit poškozeného v téže nehodě. Členské státy však nesmí tomuto subjektu dovolit vázat vyplacení náhrady škody na to, aby poškozený nějakou formou prokázal, že osoba, která je za škodu odpovědná, není schopna nebo odmítá zaplatit náhradu škody.“

Portugalské právo

- 8 Článek 1 odst. 1 Decreto-Lei no 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (nařízení s mocí zákona č. 522/85 o povinném pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel) ze dne 31. prosince 1985 (Diário da República, řada I, č. 301, 6. dodatek, ze dne 31. prosince 1985), ve znění platném v době, kdy nastaly skutkové okolnosti věci v původním řízení (dále jen „nařízení s mocí zákona č. 522/85“), stanoví, že každá osoba, které může vzniknout občanskoprávní odpovědnost za náhradu majetkové nebo nemajetkové újmy v důsledku újmy na zdraví nebo majetkové škody způsobené třetím osobám pozemním motorovým vozidlem nebo jeho přípojným vozidlem (přívěsem nebo návěsem), musí mít k tomu, aby tato vozidla mohla být provozována na pozemních komunikacích, uzavřeno pojištění této odpovědnosti podle ustanovení tohoto nařízení.

- 9 Podle článku 2 tohoto nařízení platí, že pojistná povinnost přísluší v zásadě vlastníkovvi vozidla.

- 10 Článek 8 odst. 1 a odst. 2 uvedeného nařízení stanoví, že až na určité výjimky kryje pojistná smlouva občanskoprávní odpovědnost pojistníka, osob povinných sjednat pojištění podle článku 2, oprávněných držitelů a řidičů vozidla, jakož i náhradu škody, k níž jsou povinny osoby odpovídající za krádež nebo loupež, neoprávněné užívání motorového vozidla patřícího jiné osobě nebo původci úmyslně způsobené dopravní nehody.
- 11 Podle článku 21 nařízení s mocí zákona č. 522/85 má fond v souladu s ustanoveními tohoto nařízení povinnost vyplatit náhradu škody vzniklé z nehod způsobených vozidly podléhajícími povinnému pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, která jsou registrována mimo jiné v Portugalsku.
- 12 Z článku 25 uvedeného nařízení vyplývá, že jakmile fond vyplatí náhradu škody, převezme nároky poškozeného a má rovněž nárok na zákonný úrok z prodlení a náhradu nákladů, které mu vznikly posouzením a vypořádáním, a že uvedený fond může žalovat osoby, které nesjednaly pojištění, přestože byly povinny pojištění sjednat. Tento fond má vůči dalším osobám odpovědným za nehodu, existují-li takové osoby, také právo na náhradu vyplacených částek.
- 13 Článek 503 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že osoba, která má skutečnou kontrolu nad motorovým vozidlem a která jej užívá k vlastní potřebě, i když prostřednictvím zástupce, odpovídá za škodu, k níž došlo v důsledku rizik vyplývajících ze samotného vozidla, a to i v případě, kdy vozidlo není v provozu.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 14 Kvůli zdravotním problémům přestala paní Destapado Pão Mole Juliana jezdit svým motorovým vozidlem zaregistrovaným v Portugalsku a zaparkovala ho na dvoře svého domu, aniž podnikla kroky k jeho oficiálnímu vyřazení z provozu.
- 15 Dne 19. listopadu 2006 toto vozidlo řízené synem paní Destapado Pão Mole Juliana, který si je vzal bez jejího svolení a vědomí, vyjelo z cesty, což vedlo ke smrti řidiče, jakož i dalších dvou osob, které byly ve vozidle jakožto cestující.
- 16 Paní Destapado Pão Mole Juliana neměla v té době uzavřeno pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla.
- 17 Poté, co fond vyplatil právním nástupcům cestujících z tohoto vozidla náhradu za škody vzniklé dotčenou nehodou, zažaloval paní Destapado Pão Mole Juliana, jakož i paní Caetano Juliana, dceru řidiče, o úhradu částky ve výši 437 345,85 eur.
- 18 Na svoji obhajobu paní Destapado Pão Mole Juliana zejména tvrdila, že není za tuto škodnou událost odpovědná, a že jelikož parkovala své vozidlo na dvoře svého domu a neměla v úmyslu ho uvést do provozu, nebyla povinna sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla.
- 19 Soud prvního stupně částečně vyhověl žalobě podané fondem, když rozhodl, že skutečnost, že si vlastník vozidla nepřál toto vozidlo uvést do provozu a že k nehodě došlo tak, že odpovědnost za tuto škodnou událost nelze tomuto vlastníkovi přičíst, nevylučuje povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla. Podle tohoto soudu toto pojištění zaručuje vyplacení náhrady škody obětem dopravní nehody dokonce i v případě odcizení vozidla.
- 20 Paní Destapado Pão Mole Juliana podala proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně odvolání k Tribunal da Relação (odvolací soud, Portugalsko).

- 21 Vzhledem k tomu, že tento soud dospěl k závěru, že paní Destapado Pão Mole Juliana neměla povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu dotčeného vozidla a že není za škodnou událost odpovědná, zrušil rozsudek soudu prvního stupně a zamítl odvolání podané fondem.
- 22 Na podporu svého dovolání podaného k Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) fond uvádí, že existují rizika vyplývající ze samotného vozidla, jež s sebou nesou povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti související s těmito vozidly, i když nejsou v provozu. Fond rovněž žádá, aby byla Soudnímu dvoru položena otázka, zda právo na subrogační postih, které mu přiznává článek 25 nařízení s mocí zákona č. 522/85, je nezávislé na vnitrostátním systému rozdělení občanskoprávní odpovědnosti stanoveném v čl. 503 odst. 1 občanského zákoníku.
- 23 Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud) uvádí, že dovolání, které projednává, nastoluje otázku, zda povinnost vlastníka vozidla sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu jeho vozidla vyplývá z pouhé skutečnosti, že je držitelem vlastnického práva k tomuto vozidlu, nebo zda tato povinnost neexistuje, pokud je toto vozidlo z rozhodnutí svého vlastníka znehybněno mimo veřejnou komunikaci.
- 24 Z rozsudku Soudního dvora ze dne 4. září 2014, Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146) podle jeho názoru vyplývá, že se pojem „provoz vozidel“ stanovený v čl. 3 odst. 1 první směrnice vztahuje na každé použití vozidla, které odpovídá obvyklé funkci tohoto vozidla.
- 25 Věc v původním řízení se však odlišuje od věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek, jelikož v projednávaném případě nebylo pojištění sjednáno, vozidlo bylo z rozhodnutí svého vlastníka znehybněno na soukromém pozemku a bylo uvedeno do provozu bez svolení a vědomí tohoto vlastníka.
- 26 Předkládající soud se podle všeho domnívá, že v takovém případě neexistuje povinnost sjednat pojištění, jež kryje občanskoprávní odpovědnost z provozu dotčeného vozidla.
- 27 Tato povinnost totiž vzniká pouze tehdy, pokud vlastník dotyčného vozidla jednak uvede toto vozidlo do provozu nebo do stavu spojeného s rizikem vyplývajícím z automobilového provozu a jednak může být občanskoprávně odpovědný vůči třetím stranám za škody způsobené provozem tohoto vozidla. Bylo by nepřiměřené se domnívat, že se tatáž povinnost vztahuje na vlastníka i v případě, kdy se rozhodl stáhnout své vozidlo z provozu a k nehodě došlo v důsledku toho, že si někdo protiprávně toto vozidlo přivlastnil a řídil ho bez vlastníkového souhlasu.
- 28 Avšak vzhledem k tomu, že je náhrada škody subjektem uvedeným v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice v souladu s tímto ustanovením stanovena pouze tehdy, je-li škoda způsobena vozidlem, u kterého nebyla splněna pojistná povinnost stanovená v čl. 3 odst. 1 první směrnice, skutečnost, že se na osobu v situaci, v níž se nachází paní Destapado Pão Mole Juliana, tato povinnost nevztahuje, znamená, že za okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, fond nemá nahrazovat škodu.
- 29 Kromě toho čl. 1 odst. 4 druhý pododstavec druhé směrnice vyvolává pochybnosti o tom, zda odpovědnost vlastníka vozidla může vzniknout již v důsledku toho, že je vlastníkem, nebo zda se omezuje na případy, kdy může vzniknout jeho občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou nehodou.
- 30 Zejména vyvstává otázka, zda může fond podat žalobu proti vlastníkovi vozidla, který nesplnil svou povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla, s cílem získat náhradu odškodného vyplaceného obětí, a to bez ohledu na to, zda v důsledku dotčené nehody vznikla tomuto vlastníkovi občanskoprávní odpovědnost, nebo zda může takto jednat pouze tehdy, pokud jsou splněny podmínky pro vznik takové odpovědnosti, zejména podmínka mít skutečnou kontrolu nad vozidlem ve smyslu článku 503 odst. 1 občanského zákoníku.

- 31 Za těchto podmínek se Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být článek 3 [první směrnice] vykládán v tom smyslu, že se povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel vztahuje i na takové situace, v nichž je z rozhodnutí vlastníka vozidlo znehybněno na soukromém pozemku mimo veřejnou komunikaci?

nebo

[musí být vykládán v tom smyslu,] že za takových okolností se na vlastníka vozidla povinnost sjednat pojištění nevztahuje, aniž je dotčena odpovědnost, kterou [fond] nese vůči poškozeným třetím osobám, zvláště v případě neoprávněného použití motorového vozidla?

2) Musí být čl. 1 odst. 4 [druhé směrnice] vykládán v tom smyslu, že [fond] – který vzhledem k neexistenci smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti vyplatil odškodné třetím osobám poškozeným dopravní nehodou způsobenou motorovým vozidlem, které bylo bez vědomí a dovození vlastníka přemístěno ze soukromého pozemku, na němž bylo znehybněno – má právo na subrogační postih vůči vlastníkovi vozidla bez ohledu na odpovědnost vlastníka za nehodu?

nebo

musí být vykládán v tom smyslu, že subrogační postih vůči vlastníkovi ze strany [fondu] závisí na tom, zda jsou splněny podmínky pro vznik občanskoprávní odpovědnosti, zvláště skutečnost, že vlastník měl v okamžiku nehody skutečnou kontrolu nad vozidlem?“

- 32 Dopisem došlým kanceláři Soudního dvora dne 28. srpna 2017 Irsko požádalo podle čl. 16 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, aby Soudní dvůr zasedal ve velkém senátu.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 33 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 3 odst. 1 první směrnice vykládán v tom smyslu, že je-li motorové vozidlo výlučně z rozhodnutí svého vlastníka, který již nemá v úmyslu je řídit, zaparkováno na soukromém pozemku, je sjednání pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla povinné.
- 34 Tato otázka vychází z předpokladu, podle něhož fond na základě článku 25 nařízení s mocí zákona č. 522/85 požadoval na A. A. Destapado Pão Mole Juliana náhradu odškodného, které vyplatil právním nástupcům obětí nehody, kterou způsobilo její vozidlo, z důvodu, že měla povinnost sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla a že tuto povinnost nesplnila. Právě v tomto kontextu se předkládající soud v podstatě táže, zda v situaci popsané v předchozím bodě musí být uvedené vozidlo takovým pojištěním kryto.
- 35 Po tomto upřesnění je třeba uvést, že podle čl. 3 odst. 1 první směrnice každý členský stát přijme s přihlédnutím k článku 4 této směrnice veškerá nezbytná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, bude kryta pojištěním.
- 36 Článek 3 odst. 1 první směrnice, jenž je velmi obecného znění, tedy členským státům ukládá povinnost zavést do svých vnitrostátních právních řádů obecnou povinnost pojištění vozidel (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Csonka a další, C-409/11, EU:C:2013:512, bod 24).

- 37 Každý členský stát tak musí zajistit, aby s výhradou odchylek stanovených v článku 4 této první směrnice každé vozidlo, které má obvyklé stanoviště na jeho území, bylo kryto smlouvou uzavřenou s pojišťovnou, která se minimálně do výše stanovené unijním právem zaručí za občanskoprávní odpovědnost z provozu uvedeného vozidla (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Csonka a další, C-409/11, EU:C:2013:512, bod 28).
- 38 Pojem „vozidlo“ je definován v čl. 1 bodu 1 první směrnice jako „jakékoli motorové vozidlo určené k pohybu po souši“. Tato definice se přitom nezabývá způsobem, jakým je nebo může být dotčené vozidlo používáno (rozsudky ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 38, a ze dne 28. listopadu 2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, bod 29).
- 39 Jak uvedl generální advokát v bodech 63 až 65 svého stanoviska, taková definice mluví ve prospěch objektivní koncepce pojmu „vozidlo“, který je nezávislý na úmyslu vlastníka vozidla nebo kohokoli jiného ho skutečně použít.
- 40 Je rovněž důležité zdůraznit, že na rozdíl zejména od věcí, ve kterých byly vydány rozsudky ze dne 4. září 2014, Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), ze dne 28. listopadu 2017, Rodrigues de Andrade (C-514/16, EU:C:2017:908), a ze dne 20. prosince 2017, Núñez Torreiro (C-334/16, EU:C:2017:1007), v nichž byl Soudní dvůr v případě motorových vozidel, u nichž bylo sjednáno pojištění občanskoprávní odpovědnosti z jejich provozu, žádán, aby upřesnil případy použití pojištěného vozidla, na která se vztahuje takto sjednané pojistné krytí, se věc v původním řízení týká odlišné otázky rozsahu povinnosti sjednat takové pojištění, o které musí být z důvodů právní jistoty rozhodnuto předem, tzn. před případnou účastí dotyčného vozidla na nehodě.
- 41 Skutečnost, že Soudní dvůr v rozsudcích uvedených v předchozím bodě v podstatě rozhodl, že pouze případy použití pojištěného vozidla jako dopravního prostředku, a tudíž použití, na která se vztahuje pojem „provoz vozidel“ ve smyslu článku 3 odst. 1 první směrnice nebo článku 3 prvního pododstavce směrnice 2009/103, mohou vést k tomu, že pojistiteli vzniká na základě smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla odpovědnost za škodu způsobenou tímto vozidlem, tudíž v žádném případě neznamená, že by se existence povinnosti sjednat takové pojištění měla určovat v závislosti na skutečném použití daného vozidla jako dopravního prostředku v daném okamžiku.
- 42 Vzhledem k výše uvedenému je třeba konstatovat, že vozidlo, které je zaregistrováno, a tudíž není řádně staženo z provozu, a je způsobilé k provozu, odpovídá pojmu „vozidlo“ ve smyslu čl. 1 bodu 1 první směrnice, a tedy se na něj nepřestává vztahovat pojistná povinnost stanovená v čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice pouze z toho důvodu, že jeho vlastník již nemá v úmyslu je řídit a znehybnil ho na soukromém pozemku.
- 43 Výše uvedený výklad není zpochybněn argumentem německé vlády, Irska, italské vlády a vlády Spojeného království, podle kterého široká koncepce rozsahu obecné pojistné povinnosti není nezbytná, jelikož škody, ke kterým dochází za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, mohou být nahrazeny subjektem uvedeným v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice.
- 44 Jak totiž vyplývá ze znění tohoto ustanovení, toto ustanovení ukládá členským státům povinnost zřídit subjekt, jehož úkolem je poskytovat náhradu škody minimálně do výše povinného pojištění stanovené unijním právem pro případ věcných škod nebo škod na zdraví způsobených mimo jiné vozidlem, u něhož nebyla povinnost sjednat povinné pojištění splněna.
- 45 Náhrada škody tímto subjektem tedy byla myšlena jako nejzazší opatření, stanovené pouze pro případy uvedené v tomto ustanovení, a nelze ji považovat za zavedení záručního systému za pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel mimo tyto případy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Csonka a další, C-409/11, EU:C:2013:512, body 30 až 32).

- 46 Jak uvedl generální advokát v bodě 34 svého stanoviska, rozsah povinné náhrady škody subjektem pro odškodnění uvedeným v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice se tak kryje, pokud jde o škody způsobené zjištěným vozidlem, s rozsahem obecné pojistné povinnosti stanovené v čl. 3 odst. 1 první směrnice. Povinná náhrada škody tímto subjektem v takové situaci tedy nemůže být rozšířena na případy, kdy se na vozidlo, které se účastnilo nehody, nevztahovala pojistná povinnost.
- 47 Nadto výklad přijatý v bodech 38 až 42 tohoto rozsudku umožňuje zajistit dosažení cíle ochrany obětí nehod způsobených motorovými vozidly, na něž se vztahují směrnice o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu těchto vozidel, který byl unijním normotvůrcem trvale sledován a posilován (rozsudek ze dne 28. listopadu 2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, body 32 a 33, jakož i citovaná judikatura). Tento výklad totiž zaručuje, aby tyto oběti byly v každém případě odškodněny buď pojistitelem na základě smlouvy uzavřené za tímto účelem, nebo subjektem uvedeným v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice v případě, že nebyla splněna povinnost pojiřit vozidlo, jež se účastnilo nehody, nebo kdy toto vozidlo nebylo zjištěno.
- 48 Ve věci v původním řízení ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že vozidlo A. A. Destapado Pão Mole Juliana mělo obvyklé stanoviště na území členského státu, konkrétně Portugalska. Toto vozidlo bylo v době, kdy nastaly skutkové okolnosti věci v původním řízení, stále v tomto členském státě zaregistrováno.
- 49 Toto vozidlo bylo navíc v provozuschopném stavu, o čemž svědčí skutečnost, že ho v okamžiku, kdy k nehodě došlo, řídil syn A. A. Destapado Pão Mole Juliana.
- 50 Za těchto podmínek se na něj vztahovala pojistná povinnost stanovená v čl. 3 odst. 1 první směrnice.
- 51 Jak vyplývá z výše uvedených úvah, skutečnost, že A. A. Destapado Pão Mole Juliana toto vozidlo zaparkovala na soukromém pozemku, a sice na dvoře svého domu, předtím, než ho její syn vzal, a již neměla v úmyslu je řídit, není v tomto ohledu relevantní.
- 52 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 první směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že sjednání pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla je povinné, pokud je dotyčné vozidlo stále v členském státě zaregistrováno a je provozuschopné, ale je výlučně z rozhodnutí svého vlastníka, který již nemá v úmyslu je řídit, zaparkováno na soukromém pozemku.

K druhé otázce

- 53 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 odst. 4 druhé směrnice vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že subjekt uvedený v tomto ustanovení má právo domáhat se náhrady po osobě, která byla povinna sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidla, jež způsobilo škodu, kterou tento subjekt nahradil, ale takové pojištění nesjednala, i když tato osoba není občanskoprávně odpovědná za nehodu, při níž tato škoda vznikla.
- 54 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 1 odst. 4 druhé směrnice výslovně ponechává členským státům možnost považovat náhradu škody tímto subjektem za subsidiární a umožňuje jim stanovit, jak se mají řešit nároky mezi tímto subjektem a osobami odpovědnými za nehodu a jinými pojišťovnami nebo orgány sociálního zabezpečení, jež mají povinnost odškodnit poškozeného v téže nehodě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. prosince 2003, Evans, C-63/01, EU:C:2003:650, bod 32).

- 55 Unijní normotvůrce chtěl zachovat právo členských států stanovit, jak se mají řešit nároky mezi subjektem pro odškodnění uvedeným v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice a zejména „osobou nebo osobami odpovědnými za nehodu“, neharmonizoval však různé aspekty týkající se řešení nároků takového orgánu, a konkrétně určení dalších osob, vůči kterým by takové nároky mohly být vzneseny, takže se tyto aspekty, jak zdůraznila Komise, řídí vnitrostátním právem každého členského státu.
- 56 Vnitrostátní právní předpisy tak mohou stanovit, že pokud vlastník vozidla, které se účastnilo nehody, nesplnil povinnost pojistit toto vozidlo, jež mu jako v projednávaném případě příslušela podle vnitrostátních právních předpisů, uvedený subjekt pro odškodnění se může kromě osoby nebo osob odpovědných za nehodu domáhat náhrady po tomto vlastníkovi nezávisle na tom, zda je posledně uvedený za vzniklou nehodu občanskoprávně odpovědný.
- 57 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 4 druhé směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že subjekt uvedený v tomto ustanovení má právo domáhat se náhrady – kromě osoby nebo osob odpovědných za nehodu – i po osobě, která byla povinna sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidla, jež způsobilo škodu, kterou tento subjekt nahradil, ale takové pojištění nesjednala, i když tato osoba není občanskoprávně odpovědná za nehodu, při níž tato škoda vznikla.

K nákladům řízení

- 58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížování právních předpisů členských států týkajících [se] pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005, musí být vykládán v tom smyslu, že sjednání pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla je povinné, pokud je dotyčné vozidlo stále v členském státě zaregistrováno a je provozuschopné, ale je výlučně z rozhodnutí svého vlastníka, který již nemá v úmyslu je řídit, zaparkováno na soukromém pozemku.
- 2) Článek 1 odst. 4 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že subjekt uvedený v tomto ustanovení má právo domáhat se náhrady – kromě osoby nebo osob odpovědných za nehodu – i po osobě, která byla povinna sjednat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidla, jež způsobilo škodu, kterou tento subjekt nahradil, ale takové pojištění nesjednala, i když tato osoba není občanskoprávně odpovědná za nehodu, při níž tato škoda vznikla.

Podpisy.